

Europees klimaatbeleid promoot steenkool.
Consumptie van steenkool stijgt met 3,6% in Europa.
Itinera roept de Europese lidstaten op het klimaatbeleid bij te sturen zoniet dreigt de energietransitie in Europa te vertragen.

2012/26
15 | 11 | 2012

MENSEN

WELVAART

BESCHERMING

Europa kampt met problematische energie-evoluties. Johan Albrecht (senior fellow Itinera Institute) stelt vast dat het Europese klimaatbeleid leidt tot een opmars van steenkool. In 2011 steeg de consumptie van steenkool in Europa met 3,6% terwijl de vraag naar gas daalde met 9%. Deze evolutie, die ook geldt in België, gaat in tegen alle energietransitiescenario's waarbij steenkoolcentrales vervangen worden door gascentrales.

De keuze voor steenkool in de productie van elektriciteit wordt op structurele wijze bepaald door het Europese klimaatbeleid. Het huidige klimaatbeleid koppelt een zeer lage CO₂ – prijs aan hoge investeringen in hernieuwbare energietechnologieën bij een licht dalende vraag naar elektriciteit. Het gevolg is een structurele overcapaciteit met lage elektriciteitsprijzen. Omwille van hun hoge brandstofkosten worden in België en de rest van Europa efficiënte gascentrales bij lage elektriciteitsprijzen uit de markt gedreven door oude steenkoolcentrales met een veel hogere CO₂-uitstoot. Investeren in nieuwe gascentrales is economisch niet meer haalbaar. Flexibele gascentrales zijn echter essentieel in de noodzakelijke energietransitie op lange termijn. Itinera roept de Europese lidstaten op om het klimaatbeleid bij te sturen, zoniet dreigt de energietransitie in Europa te vertragen. Aangezien een bijsturing van het huidige beleid tot 2020 niet evident is, moet Europa duidelijkheid scheppen over de reductiedoelstelling tegen 2030. Om de kostprijs van het klimaatbeleid te beperken en de effectiviteit te verhogen, kiest Europa best voor een eenvoudig klimaatbeleid zonder allerhande nevendoelestellingen (bijv. inzake hernieuwbare energie en energie-efficiëntie).

Europees klimaatleiderschap onder druk: consumptie steenkool stijgt met 3,6% - vraag naar gas daalt met 9%

Europa profileert zich graag als leider van het internationale klimaatgebeuren. Europa heeft een complex klimaatbeleid waarvan de effectiviteit allesbehalve overtuigend is. Onderstaande tabel leert dat het groene Europa kampt met enkele problematische energie-evoluties.

In de periode van 2000 tot 2010 daalde de CO₂-uitstoot in de Verenigde Staten (-5,7%) sterker dan in Europa (-4,4%). Vooral de recente opmars van steenkool —de meest CO₂-intensieve energiedrager— springt in het oog. In 2011 steeg de consumptie van steenkool in Europa met 3,6% terwijl in de VS deze daalde met 4,6%. De vraag naar gas daalde in Europa met 9%. “De keuze voor steenkool in de productie van elektriciteit is geen tijdelijk fenomeen maar wordt op een structurele wijze bepaald door het Europese klimaatbeleid”: zegt Johan Albrecht.

	Europa	Verenigde Staten
Internationaal klimaatprofiel	<i>Leadership</i>	<i>Laggard</i>
Kostprijs klimaatbeleid	Hoog	Eerder gemiddeld
Evolutie CO ₂ -uitstoot van 2000 tot 2010	- 4.4% (EU-27) / -5.1% (EU-15)	-5.7%
Verbruik steenkool in 2011	+ 3.6%	-4.6%
Productie steenkool in 2011	Stijgend (+2.6%)	dalend
Verbruik gas in 2011	- 9%	+ 3.3%
Gasprijs	Hoog	laag
Investeringskeuze elektriciteit	Steenkoolcentrales	Gascentrales

Europees klimaatbeleid leidt tot opmars van steenkool

Het Europese systeem van emissiehandel (ETS) kampt met een groot overschot aan emissierechten als gevolg van de economische crisis. Hierdoor is de CO₂-prijs zeer laag. Intussen is de vraag naar elektriciteit lichtjes gedaald in de grote landen terwijl sterk geïnvesteerd werd in hernieuwbare energietechnologieën. Hierdoor is er een structurele overcapaciteit met lage elektriciteitsprijzen als gevolg. “Momenteel is de elektriciteitsprijs zelfs te laag om de brandstofkost van een gascentrale te compenseren. Hierdoor worden efficiënte gascentrales uit de markt gedreven door oude steenkoolcentrales met een veel hogere CO₂-uitstoot”: zegt Johan Albrecht. In landen zoals Duitsland dreigt zelfs een steenkool lock-in omdat alleen nog in steenkoolcentrales geïnvesteerd wordt als gevolg van de plannen om de kerncentrales te sluiten. In West-Europa

kan niet meer geïnvesteerd worden in gascentrales. Deze evolutie dreigt de energietransitie te vertragen.”

Gascentrales noodzakelijk voor energietransitie

Op termijn neemt het aandeel van de weersafhankelijke hernieuwbare energietechnologieën in de energiemix zoals windturbines sterk toe. “De variabiliteit van deze productie moet gecompenseerd worden door flexibele centrales zoals gascentrales met open cyclus. Steenkoolcentrales bieden deze flexibiliteit niet”: zegt Johan Albrecht. Bovendien kunnen we de kost van het klimaatbeleid beperken door oude steenkoolcentrales te vervangen door moderne gascentrales. Deze investeringen bieden een CO₂-reductie aan een lage kost voor de maatschappij. Flexibele gascentrales spelen een sleutelrol in de noodzakelijke energietransitie op lange termijn.

Sluiting van efficiënte gascentrales gevolg van systeem van emissiehandel

Vanuit het dominante CO₂-perspectief wordt gas als de ‘properste’ fossiele energiebron beschouwd terwijl steenkool zorgt voor de hoogste CO₂-impact. De beste steenkoolcentrales hebben een uitstoot van 740 g CO₂/kWh terwijl een vergelijkbare state-of-the art CCGT gascentrale minder dan 400 g CO₂/kWh emitteert. Toch speelt het CO₂-nadeel van steenkool momenteel geen grote rol. Wat telt is de toegelaten uitstoot binnen het systeem van emissiehandel. Hoe meer geïnvesteerd wordt in hernieuwbare energie zonder CO₂-uitstoot, hoe lager de prijs van elektriciteit op de dagmarkten waardoor gascentrales vervangen worden door steenkoolcentrales. “De hoge subsidies voor hernieuwbare energie komen indirect ten goede van de steenkoolindustrie terwijl efficiënte gascentrales gesloten worden”: zegt Johan Albrecht.

Voor gedetailleerde informatie kan u de studie raadplegen op www.itinerainstitute.org.

Voor meer info neem contact op met Johan Albrecht (senior fellow Itinera Institute) 0476/51 15 43

Voor duurzame economische groei
en sociale bescherming

ONAFHANKELIJKE DENKTANK

KLARE IDEEËN, KLAAR VOOR ACTIE

Itinera Institute VZW

Leopold II Laan 184d B-1080 Brussel
T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org
www.itinerainstitute.org

Verantwoordelijke uitgever: Marc De Vos, Directeur